

Aktuální | Nové knihy | Pouhá fikce nebo faktická budoucnost? Logoz – nový román Davida Zábranského

Pouhá fikce nebo faktická budoucnost? Logoz – nový román Davida Zábranského

David Zábranský představil v květnu svou nejnovější knihu Logoz ve svém téměř domácí prostředí - pražské kavárně U Hrdinů. Ve středu 26. 6. v 18:00 bude v debatě Literárních novin mluvit o této knize v Ústřední městské knihovně v Praze. My ale přinášíme ukázkou z jeho díla už nyní.

5.

Jesper Pilgaard je zpátky doma ve své vile v Klampenborgu. Sedí v přízemí v hale. Sedí na kraji sedačky, nemá tam moc místa, za ním větší část sedáku zabírá jeho pes. Jesper v jedné ruce drží telefon, druhou opatrně hladí Pikettyho bok. Přesněji řečeno zlehka se dotýká deky, kterou má ležící pes přetaženou skoro až k čumáku. V dané chvíli je pohlazení to nejvíc, co Jesper pro psa může udělat.

V chodbě u vstupních dveří do domu stojí tři příslušníci dánské policie. Další jsou u branky a v zahradě. Potvrdili mu, že počínaje dneškem bude mít stálou ochranu. Samozřejmě ne v tak vysokém počtu jako teď, ale přece jen.

Jesper směrem k ostražce u dveří cosi nesouhlasně zamumlá. Copak dopadne jako ti z jeho evropských kolegů, kteří kvůli svým řečem dostali na čtyřicet hodin denně ochranku? Bude se jednou v rozhovorech svěřovat s tím, jak mu ochranka zničila rodinný a sexuální život?

Přesně tomu se Jesper chtěl vyhnout. Byl přesvědčený, že po celou dobu své kariéry, v každých komunálních a dalších volbách vždy položil na oltář několik procentních bodů za to, aby se přesně tohle nikdy nestalo. Úmyslně se v určitých oblastech krotil. Neprovokoval, nebo jen trochu. Uměl by provokovat i daleko víc, tím si byl jistý. Zamumlá, že žádnou ochranu nechce.

Zároveň se však bojí. Kdyby mu po jeho odmítnutí policisté řekli, že se o sebe a svoji rodinu od teď musí postarat sám, rozčílil by se a ztropil scénu. Báł se, opravdu se báł, fyzicky. Ještě teď se trochu třese, a to už od útoku uběhlo docela dost času.

Noc strávili se ženou a dětmi v policejním úkrytu. Ten dům se tvářil jako penzion, nacházel se hodinu severně od Kodaně. Do vily se celá rodina vrátila až před chvílí.

Okno v prvním patře už bylo zasklené a Piketty na ně čekal na pohovce v hale. Byl přikrytý dekou a vůbec o něho bylo dobře postaráno. Pes, který patří k dánskému státu a kterého tak všichni berou. Takový pocit Jesper v těch chvílích měl a všechna projevená péče ho těšila. Jak bleskově zasklené okno, tak především psí deka, kterou Jesper neznal, a kterou tudíž jeho rodině muselo věnovat Dánské království. Těšilo ho to. V koutku duše cítil zadostiučinění.

Pak přišla další dobrá zpráva. Pikettyho zranění je jen povrchová ranka.

„Šlo o střelu ze vzduchovky, pane poslanče,“ řekli mu zcela korektně lidé, o kterých Jesper na sto procent věděl, že by ho nikdy nevolili. Neboť právě tak se tehdy věci měly: z lidí, s nimiž Jesper Pilgaard reálně mohl přijít do styku, Jespera nevolil nikdo. Pokud chtěl Jesper potkat někoho, kdo mu teoreticky měl být názorově blízký, musel z kteréhokoli jemu přirozeného místa doslova vyjet na expedici. Jedinou výjimkou, kde snad běžně mohl potkat politicky spřízněné duše, byla jejich stranická kancelář.

Jesper poděkoval za zprávu a působil při tom, jako by byl jedním z těch, s nimiž mluvil. Jeho voliči sice byli daleko, ale Jesper si nemusel zoufat. Určité vazby měl i s lidmi, kteří mu byli nablízku. Na mysli má status, rasu a peníze. Rozhovor s přítomným šéfem bezpečnostního sboru působil docela přirozeně a obešel se bez jediného náznaku nepřátelství.

Tehdejší svět se nesmí soudit podle toho, co nám z něho zbylo v krabicích, které sem dolů Robert nechal dovézt a o nichž prohlašoval, že to je vytištěný Facebook. Celý facebookový archiv. Doslova a do písmene všechno, co na Facebooku padlo od jeho vzniku až do momentu, kdy Robert zvedl kotvy a odpojil wifi.

Podle tohoto archivu by se mohlo zdát, že Lemnos s Anti-Lemnosem se tehdy rvaly do krve. Skutečnost však byla jiná. Nejvíc, na co se zmohli, bylo divadlo. Ať z Lemnosu, nebo z Anti-Lemnosu, všichni to byli líní, zpohodlnělí ostrované. Stačí si uvědomit tenhle prostý fakt. Líní ostrované, kteří měli své pasáky. Jespera Pilgaard a Roberta Holma. Už není jediný důvod, proč ty dva nedat vedle sebe do jedné věty. Jsou to dvě strany jedné mince.

6.

Piketty odpočívá na boku pod dekou. Nohy má natažené kolmo od těla. Někdo by řekl, že jsou vytrčené. Jeho póza působí ležérně, dokonce maličko arogantně. Přinejmenším uraženě. Potrefeně.

Jesper o psí póze nepřemýšlí, ale podvědomí ho také táhne k těm baletně propnutým psím nohám. Asi na jejich poloze skutečně něco bude. Je Jesper svědkem psí uraženosti, od které už není daleko k nátlaku a mocenskému boji? Otřásá se Jesperova pyramida? Pokouší se ho pes předběhnout a dostat se na první místo? Snaží se i Piketty z toho útoku něco vytěžit a sbírá teď své psí politické body? Nebo jde skutečně jenom o nevinný psí odpočinek?

„Kamaráde,“ poví Jesper a levou rukou přitom nadzvedne deku.

Chytí kamaráda za zadní tlapu a trošku s ní zatřese.

Na první pohled jde o přátelské gesto. Zároveň je to však výraz drobného pobouření. V každém případě je to volání po změně, po pohybu, po tom, aby pes znovu začal plnit svoji psí roli. Aby vstal, vrtěl ocasem a štěkal na cizí. K tomuhle závěru by Jesper musel dojít, pokud by se nad svými pocity zamyslel.

Jesper však nemá čas zkoumat své podvědomí. Mechanicky třese tlapou. Pak psa opět začne hladit po boku.

V druhé ruce drží telefon a přemýšlí o svém prvním tweetu v nové situaci. Neboť útok na jeho rodinu zahájil zcela novou fázi; nejen v Jesperově osobním životě, ale i v jeho politickém působení. Co by měl do prvního tweetu po útoku napsat?

Od výstřelu uběhlo zhruba dvacet hodin a Jesper celou dobu mlčel. Nešlo přitom o to, že by na Twitter kvůli jiným starostem ani nepomyslel. Naopak. Držel se na uzdě. Nejprve kvůli tomu, aby se neukvapil. Nechtěl napsat něco, čeho by později litoval. Mohlo se stát, že by byl ve svém tweetu příliš agresivní. Nebo na druhé straně příliš vstřícný. Této možnosti se asi bál víc. Později už mlčel pouze proto, aby stupňoval napětí.

Lidé jako on stáli na slovech. Slova byla jejich podstavci, bez nichž by v záplavě ostatních lidí Pilgaard a jemu podobní nebyli vidět. Jesper to věděl a svůj Twitter i další komunikační kanály využíval lépe než většina jeho kolegů, a především protivníků. Zároveň však Jesper nebyl stroj na chrlení tweetů, nýbrž velmi inteligentní člověk. Každá situace vyžadovala svoje. Běžná situace vyžadovala běžné řešení. Vedle toho však existovaly výjimky, vzácní hosté. A útok na jeho rodinu byl právě z tohoto ranku. Jinými slovy, když Jesperovi na rameno obrazně zaklepal výjimečný host – když mu ten výjimečný host zaklepal na okno v prvním patře a na psa –, Jesper ihned pochopil, že k výjimečnému hostu, pokud se z něj má stát i výjimečná mediální příležitost, je třeba přistupovat delikátně a s dobrým rozmyslem. Srovnání přitom měl.

Byly to tři měsíce, kdy ho v Tingbjergu napadli uprchlíci. Škráblí ho brčkem od Coca-coly. Nic velkého. Zároveň nepochybně šlo o napadení, přesněji řečeno, mohlo jít o napadení, pokud byl člověk aspoň trochu chytrý a dokázal z té drobnosti udělat cosi většího. I tahle situace se dala dobře vytěžit a Jesper se postaral o to, aby tomu tak bylo. Podle jeho soukromého odhadu konkrétně tento jeden incident straně ve volbách přidal dobrá dvě procenta. Zvládl tehdy tu situaci dobře, to chci říct. Tweetoval přitom téměř okamžitě po útoku. Myslím si, že dokonce už z auta, které ho rychle vezlo z no-go zóny pryč. Pak hned další tweet, a další. V jeho prvních pěti tweetech tehdy bylo hodně vykřičníků. A bylo to tak správně. Roztáčel se cirkus. Co se stalo nyní, bylo však jiné.

Tehdy před třemi měsíci Jesper lezl, kam neměl, a provokoval tam. Ke druhému útoku oproti tomu došlo u Jespera doma, kde byl s celou svojí rodinou, za hradbou z pěkně opečovávaných tují. Co se stalo v Tingbjergu, stalo se prakticky vzato na agoře, a je pochopitelné, že to také hned skrze Jesperovy tweety přeskočilo na sociální síť a vůbec do veřejného prostoru. Další zásadní rozdíl spočíval v útočných prostředcích. Přestože u obou útoků člověk může zahlédnout komediální aspekty, vzduchovka je na rozdíl od brčka přece jenom formálně vzato střelná zbraň.

Tohle všechno jsou racionální vysvětlení, proč se jednalo o dva zásadně odlišné útoky. Mnohé pozdější mediální analýzy, které se rozdíl mezi oběma incidenty pokoušely postihnout, se ubíraly právě po těchto cestách. Přesto je podle mě třeba skutečný rozdíl mezi jedním a druhým útokem, a především mezi povahou přirozené reakce na ně, hledat jinde.

Sama nebeská klenba byla po onom druhém útoku těhotná tichem. Stačilo se zaposlouchat. Jakási vyšší síla ihned po útoku ztlušila všechny hlasy na minimum. Sociální síť a tradiční média ihned o útoku informovala, to ano. Okamžitě se spustil proud komentářů, informací a předpovědí, jak útok ovlivní další

fungování dánské demokracie. Ve výsledku to však byly jen jakési tlumené skřeky z džungle. Ve skutečnosti opravdu zavládlo ticho. Vytvořil se prostor pro hlas jednoho muže. Něco takového se v Dánsku stalo naposledy 9. dubna 1940, když zemi v brzkých ranních hodinách začala obsazovat německá armáda. Lidé otáčeli knoflíkem zleva doprava, ale z rádiového přijímače se ozývalo jen šumění.

Jesper měl celé rádiové spektrum pro sebe. Byla to mediální Halleyova kometa, něco, co přichází jednou za sto let. Byl to on, kdo otáčel knoflíkem na přijímači a kdo jako jediný mohl něco naladit. Byl to on, kdo mohl na jedno otočení vpadnout do šumu se svým pevným hlasem: „Haló, haló...“

To všechno byla pravda.

„Ale co mám do toho tweetu napsat? ...Co bys řekl, Piketty?“ zeptal se Jesper svého psa.

*

Naposledy Pikettyho zlehka poplácal po boku. Zvedl se, kývl ze slušnosti směrem k policistům, kteří stáli u vchodových dveří, a zeptal se, jestli jsou žena a děti v patře.

Policistovo přitakání ho trochu zklamalo.

„I děti?“ zeptal se Jesper ještě jednou, aby se ujistil.

Když mu to policista znovu potvrdil, Jesper cosi už podruhé v krátké době podrážděně zamumlal. Ta informace o dětech ho otrávil. Úplně stejné gesto by udělal v poslanecké sněmovně, pokud by do sálu nakráčeli členové poslaneckého klubu, který dlouho předem prohlašoval, že další bod programu bude ku prospěchu odhlasování Jesperovy agendy bojkotovat.

Děti Jespera často unavovaly. Krom toho negativně ovlivňovaly jeho sexuální život. Možná by měl Zsuzsanně teď hned navrhnout, že si za těchto nových okolností nechají v ložnici vystavět dvě galerie, jako to mají v dánském parlamentu. Na jedné bude sedět místo veřejnosti ochranka, na druhé Laura s Olivíí, jejich dvě dcery.

Byl vzrušený, a raději by tedy byl se Zsuzsannou sám, o to šlo. Čím delší bylo procesí, které se mu sunulo do ložnice, čím víc lidí o něho chtělo pečovat a být mu nablízku, tím byl vzrušenější. Plus ten ošklivý útok ze včera... Ten do uvedené řady na první pohled nepatří, ale vlastně jde i v tomhle případě stále o to jedno a totéž. Čím větší zájem o něj byl, tím byl vzrušenější.